

Gemeenteraad Westerveld
Per email info@gemeentewesterveld.nlZienswijze Ontwerp Omgevingsplan 'sierteeltregeling'
Zaaknummer Z 2025012638

Diever, 10 juli 2026

Geachte Raad,**Inleiding en conclusie**

Meten=Weten apprecieert de wens van de gemeente Westerveld om een bijdrage te leveren aan het oplossen van problemen rond het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Meten=Weten is van mening dat deze problemen op een landelijk bestuursniveau en op andere wijzen dan via lokale zonering moeten worden opgelost.

De voorgestelde lokale zonering houdt geen / onvoldoende rekening met bestaande wetgeving, zoals de Habitatrichtlijn en de Omgevingswet. Als de toelating door het Ctgb aan de vereiste eisen voor het uitblijven van effecten zou voldoen, en/of wanneer de natuurvergunningen voor gebruik van bestrijdingsmiddelen zouden zijn verstrekt, zou zonering niet nodig zijn.

Meten=Weten adviseert de Raad deze onderdelen van het Omgevingsplan niet goed te keuren omdat het niet effectief is, de bestaande problemen niet oplost en mogelijk aanleiding is tot verdergaande polarisatie omdat partijen van beide zijden meerdere aanknopingspunten kunnen vinden om zich tot de Afdeling bestuursrechtspraak te wenden.

Eisen te stellen aan wetten en regels.

Meten=Weten gebruikt de formele eisen die worden gesteld aan wetten en regels als toetsingskader.

Wetten en regels, waaronder de bepalingen in dit omgevingsplan, moeten voldoen aan de volgende kwaliteitseisen:

(<https://www.rijksoverheid.nl/themas/overheid-en-democratie/wetgeving/kwaliteit-wetten-en-regels>)

- 1. voldoen aan hogere nationale en internationale wetten, zoals de Grondwet, Europese wetgeving of internationale verdragen;

- 2. het doel van de wet of regels duidelijk beschrijven;
- 3. effect hebben (en geen onbedoelde bijeffecten hebben);
- 4. eenvoudig geschreven zijn;
- 5. rekening houden met het doenvermogen van (wat haalbaar is voor) mensen;
- 6. uit te voeren zijn;
- 7. te handhaven zijn;
- 8. te controleren zijn, bijvoorbeeld door politie of toezichthouders;
- 9. te toetsen zijn door rechters.

Wat staat open voor inspraak ?

Onduidelijk is wat nu precies voor inspraak is opengesteld, de website lijkt via het omgevingsloket te verwijzen naar het voorbereidingsbesluit dat per 20-03-2026 in werking is getreden. Wanneer de pdf “Wijzigingsbesluit thematische wijziging regels voor de sierteelt” wordt geconsulteerd, dan vallen de bepalingen van hoofdstuk 20 en hoofdstuk 22 beide onder de wijzigingen.

De ter inzage liggende wijziging van het omgevingsplan Westerveld stuit op meerdere juridische en praktische problemen.

Bespreking per artikel

Artikel 20.1 Voorrangsbepaling

Lid 1 en 2 van dit artikel zijn onduidelijk omdat het verwijst naar iets dat niet eenvoudig is te achterhalen en bovendien een tijdelijk karakter heeft. Het kan dus morgen anders zijn.

Lid 3 is onduidelijk. Er wordt gesproken over het toegestaan zijn van de activiteiten als bedoeld in dit hoofdstuk 20. Dit hoofdstuk gaat over een sierteeltactiviteit. Zoals verder besproken is een teelt als zodanig niet verboden. Onze grief richt zich op het gebruik van bestrijdingsmiddelen die schade aan natuur en mens kunnen veroorzaken. Westerveld maakt hier een politieke keus voor bepaalde teelten.

Voor het gebruik van bestrijdingsmiddelen is een Omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit vereist. Het zijn dus niet de regels uit een Omgevingsplan die bepalen of een activiteit al of niet zijn toegestaan, maar de Omgevingswet.

Artikel 20.2 Verbodsbepaling

Dit artikel bevat de kern van de bepaling; verbod op verrichten van een nader omschreven activiteit. Het artikel bevat verwijzing naar de begrippen ‘sierteeltactiviteit’ en sierteeltgevoelige locatie.

Sierteeltactiviteit

Onder begripsbepalingen is opgenomen wat een sierteeltactiviteit is: *“de teelt van bloembollen dan wel bloemgewassen, in ieder geval, doch niet uitsluitend: tulpen, lelies, hyacinten, narcissen, dahlia's, irissen, gladiolen en pioenrozen”*

Meten=Weten begrijpt dat de wijziging van het omgevingsplan er is naar aanleiding van maatschappelijke problemen rond het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Meten=Weten begrijpt dat het een politieke keuze is waarom bepaalde teelten onder de bepaling gaan vallen. De politieke keus is volgens Meten=Weten onvoldoende onderbouwd. Telers van een aantal genoemde teelten kunnen zich met recht afvragen waarom andere teelten (bijvoorbeeld pootaardappelen) niet onder de beperking vallen terwijl er in vergelijkbare mate bestrijdingsmiddelen worden gebruikt.

Niet de teelt of het gewas moet centraal staan, maar het gebruik van bestrijdingsmiddelen en dan met name de bestrijdingsmiddelen die de akker verlaten. Tevens impliceert deze bepaling dat de teelt van andere gewassen, inclusief het gebruik van bestrijdingsmiddelen, dan de genoemde binnen de gestelde afstand van 50 meter wel zijn toegestaan.

Een dergelijke keuze van teelten zou kunnen in de politieke context, maar behoeft dan wel toelichting over het waarom. In de toelichting van het wijzigingsbesluit, geen deel uitmakend van de bepalingen, wordt uitsluitend iets betoogd dat betrekking heeft op de meldingsplicht.

Conclusie: het doel en dan met name de keus voor specifieke teelten, is niet duidelijk beschreven.

Sierteeltgevoelige locatie

Onder de begripsbepalingen is opgenomen wat een sierteeltgevoelige locaties is: *“een locatie waaraan in het omgevingsplan of bij een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit één of meer van de volgende functies zijn toegedeeld: 1; een woonfunctie, niet zijnde gronden waarop ten aanzien van het wonen uitsluitend een agrarische bedrijfswoning is toegestaan; 2; een bedrijfsfunctie of detailhandelsfunctie waarbij een bedrijfswoning is toegestaan; 3; een horecafunctie waarbij verblijfsrecreatie is toegestaan; 4; een recreatiefunctie waarbij verblijfsrecreatie is toegestaan; 5; een maatschappelijke functie waarbij onderwijs is toegestaan; 6; een maatschappelijke functie waarbij zorgwonen is toegestaan of waarbij gezondheidszorg met een bedgebied is toegestaan; 7; een functie waarbij kinderopvang is toegestaan; Tot een sierteeltgevoelige locatie, zoals hiervoor omschreven, behoren ook de daarbij behorende terreinen, zoals – doch niet uitsluitend – tuinen, erven en (toegangs)wegen”.*

Ook hier is de eerste vraag of een locatie gevoelig kan zijn voor een bepaalde teelt. Een locatie kan wel gevoelig zijn voor het gebruik van pesticiden.

Voor het begrip ‘kwetsbare gebieden’ dient de gemeente op de eerste plaats terug te grijpen naar vigerende wetgeving, in het bijzonder de Richtlijn 2009/128 en de Verordening 1109/2009.

Natura 2000 gebieden vallen wel onder de kwetsbare gebieden ingevolge deze Richtlijn en Verordening, en niet volgens de definitie van de gemeente Westerveld. Dit lijkt in strijd met vigerende hogere wetgeving.

In de Richtlijn en Verordening zijn de ‘kwetsbare gebieden’ gebonden aan het begrip ‘kwetsbare groepen’ (artikel 3 Verordening) : *‘mensen die specifieke aandacht behoeven als het gaat om de beoordeling van acute en chronische gevolgen van gewasbeschermingsmiddelen voor de gezondheid. Hiertoe behoren zwangere vrouwen, vrouwen die borstvoeding geven, ongeboren kinderen, zuigelingen en kinderen en ouderen, alsmede werknemers en bewoners die gedurende langere tijd blootstaan aan hoge doses pesticiden;’*

De in de Verordening bepaalde definitie wordt in de Richtlijn ‘vertaald’ als: *‘gebieden die door het brede publiek of door kwetsbare groepen, zoals omschreven in artikel 3 van Verordening (EG) nr. 1107/2009, worden gebruikt, zoals parken, openbare tuinen, sport- en recreatieterreinen, schoolterreinen en speelplaatsen, en gebieden in de nabijheid van zorginstellingen;’*

Tussen de definities van ‘sierteeltgevoelige locaties’ uit het Omgevingsplan en de definitie ‘kwetsbare gebieden’ in bestaande wetgeving bestaan verschillen. De op Europees recht geformuleerde definitie moet als een minimum worden beschouwd voor een nationale invulling.

Zowel het ontbreken van bepaalde gebieden als het toevoegen behoeft een motiverende toelichting. Onze conclusie is daarom dat het Omgevingsplan niet voldoet aan hogere wetgeving.

Afstand 50 meter

De gekozen afstandnorm van 50 meter is niet voldoende gemotiveerd, niet wetenschappelijk onderbouwd en kan daardoor (door een ieder) ter discussie worden gesteld, zowel door hen die een mindere dan wel een grotere afstand voorstaan.

Daarbij zou het logisch zijn dat de gemeente aansluit op de zonering zoals die binnenkort wordt vastgesteld door het Rijk in verband met het stikstofbeleid. Hierbij gaat het om zones van 500 meter en 1 km.

Meten=Weten is geen voorstander van zonering voor alle bestrijdingsmiddelen tesamen. Als zonering wordt toegepast moet dit per stof / middel. We weten dat er middelen zijn die zich kilometers verspreiden en waarschijnlijk zijn er middelen die zich totaal niet verspreiden.

METEN = WETEN

Het enige wat Meten=Weten nu voorstaat is een verbod op het gebruik van stoffen of middelen waarvan door metingen is aangetoond dat ze zich tot kilometers buiten de akkers verspreiden.

Is deze wijziging effectief ?

Voor het beantwoorden van deze vraag staat primair wat het doel is van de maatregel. In de 'Algemene toelichting' is de volksgezondheid als beoogd doel genoemd.

Bepaalde teelten mogen niet meer op bepaalde plaatsen. De achterliggende gedachte is dat sierteelt een grootverbruiker van bestrijdingsmiddelen is. Dat is nu reeds, en zeker in de toekomst, achterhaald. Bollentelers bereiken reeds qua gebruik het niveau van andere teelten. Die andere teelten, bijvoorbeeld aardappelen en uien, zijn in de 50 meter zone wel toegestaan en blijven de volksgezondheid bedreigen. Omwonenden zien de veldspuit nog even vaak voorbij komen.

Het valt te betwijfelen of de maatregel het beoogd effect heeft.

Onbedoeld bijeffect

Voor het gebruik van bestrijdingsmiddelen geldt een vergunningplicht Natura 2000-activiteit. Als een dergelijke vergunning is verleend, zou het vergunningvoorschriften bevatten die onbedoelde verspreiding van bestrijdingsmiddelen voorkomt. Omwonenden profiteren hiervan mee.

De onderhavige wijziging van het Omgevingsplan houdt impliciet in dat het gebruik van bestrijdingsmiddelen zonder beperkingen is toegestaan. Als zodanig is de regeling in strijd met hogere wetgeving.

Artikel 20.3 bevat uitzonderingsbepalingen.

Onder het 1^e lid is feitelijk biologische teelt uitgezonderd.

In het 2^e lid wordt een uitzondering bepaald (in kilo's gebruikt) met een regel die slechts achteraf is te controleren.

Als niets wordt bepaald over de aard van de bestrijdingsmiddelen is een opgave in kilo's zonder enige betekenis voor het verminderen van een eventueel extern effect op de gezondheid van mens en/of natuur, dan wel hun humeur.

In de toelichting (en de pers) is sprake van een uitzondering gekoppeld aan het Project Drentse Lelie. In de voorschriften is dit niet terug te vinden.

Artikel 20.5 en 20.6 regelen een meldingsplicht, tenminste één week voorafgaand aan de teelt.

Artikel 20.7 regelt de inhoud van de melding. Aan de teler wordt gevraagd om vooraf op te geven hoeveel kilogram bestrijdingsmiddel zal worden gebruikt. Werken met de natuur betekent dat een flink aantal factoren niet voorspelbaar zijn. De teler kan een intentie uitspreken, maar niet meer dan dat. De regel is feitelijk niet vooraf uitvoerbaar.

In het geheel ontbreken bepalingen over controle en handhaving. Hoe gaat de gemeente controleren hoeveel kilogram wordt gebruikt ?

Hoofdstuk 22

Artikel 22.1 Voorrangsbepaling

Het bepaalde in lid 1 is onbepaald.

Het bepaalde in lid 2 is voor Meten=Weten niet te plaatsen. Het gebruik van bestrijdingsmiddelen is een milieubelastende activiteit die vergunningplichtig is onder de Omgevingswet. De regels in Afdeling 22.3 zijn dus niet van toepassing. Dit laat onverlet dat een gemeente verplichtingen heeft die voortvloeien uit de zorgplichtbepalingen van de Omgevingswet.

Het in werking treden van dit omgevingsplan hoofdstuk 20 en 22 schort de uit de Omgevingswet voortkomende verplichtingen inzake het voldoen aan de (specifieke) zorgplicht niet op. Telkenmale zal, al dan niet op (handhavings)verzoek moeten onderbouwd dat aan de specifieke zorgplicht wordt voldaan en omwonenden en natuur geen schade ondervinden.

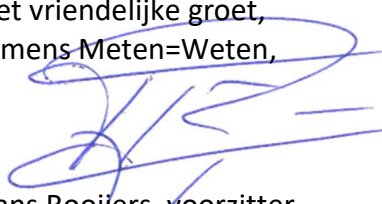
Het doel en de betekenis van het artikel 22.1 tweede lid is ons onduidelijk.

Conclusie

Alle goede bedoelingen van de Raad ten spijt, een dergelijk politiek compromis is niet effectief. De kans bestaat dat het slechts leidt tot verdere polarisatie omdat het meerdere elementen bevat die voor twee partijen vatbaar zijn voor beroep bij de Afdeling.

Meten=Weten kan niet anders opmerken dan dat ondanks alle goede bedoelingen, het invoeren van deze bepalingen in het Omgevingsplan niet voldoet aan de vereiste kwaliteit van wetten en regels.

Met vriendelijke groet,
namens Meten=Weten,

Frans Rooijers, voorzitter.

Henk Baptist, juridisch medewerker M=W